

ANTRACT

de

Sidonia Drăgușanu

Cortina se rostogolise și ea în hohote de ris — aproape leșinată! — după ultimul act al farsei, în care autorul cumulasese cele mai insolite-comice situații, reușind să descurce tot ce încurcase nesilit de nimeni, în acele unu și doi, folosind toate qui-pro-quo-urile posibile și incredibile, replicile cele mai ping-pong — cu un haz imediat, mai contagios decât o tuse bine sincopată și frățește aliată cu un guturai exploziv, în rafale.

Ce bine se amuzase, ce franc, fără inhibiții, cronicarul dramatic X. apologet exclusiv al pieselor de idei, neapărat obscur-filozofice. Și în cită armonie, mi-am dat seama, trăiește cu părinții săi, cu soția sa, cu socrii, cu copiii și nepoți, toți prezenți, în șirul de fotolii. Toți cu gura în semilună, toți râzând, plin, cald, plăcut — zgomoșos, într-un unison de receptivitate și reactivitate, care te face să te gîndești că există totuși pe lumea asta și familii foarte, foarte unite!

Așteptam cu nerăbdare să apară cronică, în care speram să găsesec ecourile acelei bune dispoziții, pe care i le dăruise autorul piesei, și chiar câteva cuvinte de grațitudine; îmi ziceam că așa se cuvine: ai petrecut bine a-seară, nu consideri a doua zi, că te-ai compromis!

Să vedeți minune, cronică s-a ivit foarte curînd; am dibuit-o, anevoie, în publicația care o adăpostea, nu sub titlul piesei, fiindcă cu totul alta e moda: dacă piesa se numește — de pildă — *Florile, zorile* — în capul cronicii cu literele cele mai

falnice și chîpeșe, vom citi: „Un conglomerat al nonsensurilor“. Fără drept de apel!

„Risul este prin esența lui — ne introducea în temă, simpaticul cronicar X — de o sorginte primară, elementară, viscerală. Omul evoluat știe să-și reprime acest reflex, știe să facă o deliberată meditație, știe să facă transferul acestei suape de un ordin inferior, aproape biologic, într-o meditație superioară, exhaustivă — la al cărui capăt, nu poate apărea decât surisul sceptic sau ambiguu. De altminteri, nimic mai facil, decât de a dezlănțui risul: purtați un costum elegant, alb, și propuneți-vă să cădeți într-o mlaștină: așezați-vă, cu un tonaj serios, pe un scaun fragil și vă asigurăm succesul unui irezistibil gag de comedie. Și așa putea continua exemplul, dar mă opresc aici!

Autorul așa-zisei „farse“ pe care Teatrul J a înscris-o, de curînd, în repertoriul său (mizînd pe un succes de public!) își ia sarcina — dragă Doamne! — de a ne convinge — nici mai mult, nici mai puțin — că simularea unui sentiment, duce, finalmente, la o trăire autentică: înfășurarea în propria ta farsă! Dar, autorul se ambiționează să ne demonstreze că procesul poate fi și... involutiv (sic!).

Pe aceste „idei“, autorul, căruia nu i se poate contesta rutina, țese la două gherghese deodată, o foarte subvedă canava, pe care brodează apoi cu mîgălă, după niște modele prea bine cunoscute, „motivele“ ornamentale —

parazitare — menite să provoace cu totdinadinsul risul!

Să precizăm: nu avem nimic împotriva „genului ușor“, sau așa-ziselor spectacole de „divertisment“. Poate că ele își justifică într-adevăr, necesitatea.

Sîntem dispuși să facem chiar de la început, rabatul cuvenit — cu condiția însă ca nici bunul nostru simț comun, nici elementarul nostru simț estetic, să nu fie lezate!

Inepția plată, non-sensul — oricît am accepta convenționalul în teatru! — vulgaritatea agresivă, sint adevărate atentate la bunul gust al unui public pe care și dramaturgia noastră, laolaltă cu celelalte arte, se străduiește să-l educe!

Toate eforturile — eroice, adesea! — ale echipei de actori care au încercat să „înviezeze“ cu talentul, cu fantezia lor — textul tern, al sus-numitei „farse“ și, deoptrivă, monotonia acțiunii, s-au concretizat într-o uriașă plictiseală — perfect comunicabilă între scenă și sală! Dar nu aceea „plictiseală“, nobilă, intelectuală, care se asimilează treptat, treptat, captînd zonele noastre de receptivitate filozofică! O, nu, acel „plictis“ care deghizează în inervație clipe de gestație, sau revelație, ale celor mai profunde sensuri! Aștept acele piese care să ne „plictisească“ fertil, creator — care să ne solicite chiar efortul de a le asculta pînă la capăt; nu-mai astfel vom putea duce bărbătește bătălia deschisă,

împotriva superficialității, a prostului gust pe care le propăgă produsele în serie, așa-zisele spectacole divertisment!

Am citit cronică și m-a cuprins și un fel de remușcare și un fel de rușine, că riseseam atât de bine, la... piesa aia, să nu-i mai pomenesc numele! Și cum mă lăsasem înșelată: cronicarul X, și cu toată familia lui, vărsaseră în unison, lacrimi de durere.

de dezolare, tînjind cu toții, tot în unison, după o nobilă și elevată plictiseală!

O săptămînă mai tîrziu, mi-am cumpărat bilet, la aceeași piesă, jurîndu-mi să nu zîmbesc, ca să mă reabilitez în proprii mei ochi — și eventual și în ai altora.

L-am reîntîlnit pe cronicar; de data aceasta însoțit de niște rude din provincie. Se scuza față de ele: „N-am găsit bilete decît în rîndul nouă (de acolo, sigur, interpreții nu-l puteau repera) piesa are un enorm și foarte bine meritat succes! O să vă distrați, o să rîdeți, cum

n-ați mai rîs de mult. E necesar, pentru o lume obosită, obosită, obosită, care are nevoie, de deconectare, deconectare, deconectare.”

Of, of, amărîta de piesă veselă, mi-am zis eu! E ca fata moșului din poveste; ea trebăluiește, ea ține casa, ea e curățică, cumințică, harnică și spornică, dar n-are ochi s-o vadă fata babei!

c r o n i c a h i s t r i o n u l u i

ULTIMA DORINȚĂ A LORDULUI FERRERS

Pe-o pagină a cărțuliei cu coverși aurite, ajunsă prin accident în mîinile mele, acum treizeci de ani, și cuprinzînd înțelepciuni extrase din opera lui Shakespeare stă scris: To her dear son his affectionated mother Iar dedesubtul acestor rînduri, Victoria în semnătură autentică. Și mă gîndeam că nu poate fi cîntec mai mare pentru scriitor decît să ajungă sfîtuitorul regilor, iar cuvintele sale să fie lăsate augustilor prîncipi, împreună cu însemnele heraldice și castelul.

Cîtiva ani mai tîrziu l-am auzit pe un mare dregător spunînd că de-ar fi prin ipoteză, nevoită să aleagă între pierderea Indiei și a pieselor lui Shakespeare, Marea Britanie ar renunța la cea dintîi. Cuminte vorbă și cu miez, cum ne dădurăm seama mai tîrziu. Ascultîndu-l, îmi ziceam că, to-

tuși, acesta este supremul elogiu; cele 1000 de 20/15 cm ale scriitorului să prețuiască mai mult decît 3.000.000 km². Dar pe atunci nu-l cunoscusem încă pe lordul Ferrers.

Nici astăzi nu știu prea multe despre el; la drept vorbind, mai nimic. Știu doar, dintr-o scrisoare a lui Horace Walpole (citată de Claude C. H. Williamson) că, într-o anume zi a anului de grație 1760, lordul Ferrers a fost poștit, în calitate de condamnat la moarte, să-și exprime ultima dorință.

Într-o asemenea împrejurare, falsificatorii de bani — atît de numeroși atunci, pe strîngătoarea insulă, certaiți cu legea, de toate soiurile și chiar oameni cumsecade, ar fi dorit să bea, să mănînce pentru ultima oară budincă sau să facă dragoste.

Dar lordul Ferrers nu era un tîlhar de meserie, nici om cumsecade pesemne. Martor la frămîntările veacului, aflase că toate sînt trecătoare. Că omul trebuie să se îngrijească de sufletul său, singura bogăție fără sfîrșit. Așa fiind, asemeni atîtor alți sirs și scholars decapitați pentru mai nimic, s-ar fi căzut și dînsului să-și petreacă ultima zi pămînteană cetînd „Predica de pe munte.”

Dar lordul Ferrers nu punea preț nici pe plăcerile cîrni și nu credea nici în veșnicie. Era un lord ciudat. A cerut deci să i se citească din Hamlet.

Mi-am spus atunci că, dintre toate, aceasta este adevărata laudă și că alta mai mare nu poate fi.

Ion Omescu